

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Arkusz IV

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY EGZAMIN ÓSMOKLASISTY Z OPERONEM JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 10 stron (zadania 1.–20.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Wpisz swój kod oraz PESEL w wyznaczonym miejscu.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Rozwiązania zadań, w których musisz samodzielnie sformułować odpowiedź, zapisz czytelnie i starannie. Pomyłki przekreślaj.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Odpowiedzi do nich zaznacz lub zapisz w wyznaczonych miejscach.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Informacje dla uczniów

- Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko własnymi słowami, chyba że w zadaniu polecono inaczej.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.**Adam Mickiewicz*****Reduta Ordona. Opowiadanie adiutanta***

Nam strzelać nie kazano. – Wstąpiłem na działo
I spojrziałem na pole; dwieście armat grzmiało.
Artyleriji ruskiej ciągną się szeregi,
Prosto, długo, daleko, jako morza brzegi;
I widziałem ich wodza; – przybiegł, mieczem skinął,
I jak ptak jedno skrzydło wojska swego zwinął.
Wylewa się spod skrzydła ściśniona piechota
Długą, czarną kolumną, jako lawa błota,
Nasypana iskrami bagnetów. Jak sępy,
Czarne chorągwie na śmierć prowadzą zastępy.
Przeciw nim sterczy biała, wąska, zaostrzona,
Jak głaz, bodzący morze, reduta Ordona.
Sześć tylko miała harmat. Wciąż dymią i świecą;
I nie tyle prędkich słów gniewne usta miecą,
Nie tyle przejdzie uczuć przez duszę w rozpaczy,
Ile z tych dział leciało bomb, kul i kartaczy.

Patrz, tam granat w sam środek kolumny się nurza,
Jak w fale bryła lawy, pułk dymem zachmurza;
Pęka wśród dymu granat, szyk pod niebo leci
I ogromna łysina wśród kolumny świeci.
Tam kula, lecąc, z dala grozi, szumi, wyje,
Ryczy, jak byk przed bitwą, miota się, grunt ryje; –
Już dopadła; jak boa wśród kolumn się zwija,
Pali piersią, rwie zębem, oddechem zabija.
Najstraszniejszej nie widać, lecz słyhać po dźwięku,
Po waleniu się trupów, po ranionych jęku:
Gdy kolumnę od końca do końca przewierci,
Jak gdyby środkiem wojska przeszedł anioł śmierci.

Gdzież jest król, co na rzezie tłumy te wyprawia?
Czy dzieli ich odwagę, czy pierś sam nadstawia?
Nie, on siedzi o pięćset mil na swej stolicy,
Król wielki, samowładnik świata połowicy.
Zmarszczył brwi, – i tysiące kibitek wnet leci;
Podpisał, – tysiąc matek oplakuje dzieci;
Skinął, – padają knuty od Niemna do Chiwy.
Mocarzu, jak Bóg silny, jak szatan złośliwy!
Gdy Turków za Bałkanem twoje straszą spiże,
Gdy poselstwo paryskie twoje stopy liże¹:
Warszawa jedna twojej mocy się urąga,
Podnosi na cię rękę i koronę ściąga,

Koronę Kazimierzów, Chrobrych z twojej głowy,
Boś ją ukradł i skrwawił, synu Wasilowy.

¹ Jest to pogardliwy przytyk do zabiegów francuskich, aby Francja została uznana przez Rosję za partnera.

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/reduta-ordona.html>

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na podstawie fragmentu *Reduty Ordona* można wywnioskować, że obrona Warszawy przed Rosjanami nie charakteryzowała się

- A. dynamiką. C. biernością.
B. rozmachem. D. żywiołowością.

Zadanie 2. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W zdaniu <i>Tam kula, lecąc, z dala grozi, szumi, wyje</i> występuje personifikacja.	P	F
2.	Fragment: <i>Nam strzelać nie kazano</i> zawiera metaforę.	P	F

Zadanie 3. (0–2)

Na podstawie podanego fragmentu *Reduty Ordona* wypisz dwa zarzuty stawiane carowi przez osobę mówiącą w utworze.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2)

Wyjaśnij, co oznaczają słowa:

Warszawa jedna twojej mocy się urąga
Podnosi na cię rękę i koronę ściąga,
Koronę Kazimierzów, Chrobrych z twojej głowy,
Boś ją ukradł i skrwawił, synu Wasilowy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Na podstawie fragmentu *Reduty Ordona* podaj po dwie cechy, którymi charakteryzują się wojska:

a) rosyjskie

.....

b) polskie

.....

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Adam Mickiewicz nie jest autorem utworu

- A. *Śmierć Pułkownika*.
- B. *Świtezianka*.
- C. *Żona modna*.
- D. *Pan Tadeusz*.

Zadanie 7. (0–1)

Zaznacz ten z poniższych cytatów, który jest zgodny z przesłaniem całego tekstu *Reduty Ordona*.

- A. *Ludzka wolność ludzi polega zaledwie na tym, że człowiek zna swoje pragnienia, nie zna natomiast przyczyn, które je wywołują.* (Baruch Spinoza)
- B. *Człowiek rodzi się wolny, ale potem zewsząd krępują go łańcuchy.* (Jan Jakub Rousseau)
- C. *Nikt rozsądny nie przeczy, że wolność może prowadzić do anarchii.* (Józef Tischner)
- D. *Przystoi walczyć w obronie praw, wolności, ojczyzny.* (Cyceron)

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

W zdaniu *Sześć tylko miała harmat* występuje podmiot

- A. zbiorowy.
- B. szeregowy.
- C. domyślny.
- D. logiczny.

Zadanie 9. (0–3)

Przeczytaj poniższy fragment artykułu Małgorzaty Karpińskiej *Reduta Ordona, O pomyłkach, mitach i manipulacjach* i zaznacz właściwe odpowiedzi w pytaniach a i b.

Ppor. Juliusz Konstanty Ordon dowodził w placówce artylerią. [...] 2 września został dowódcą artylerii dzieła nr 54.

[Rosyjski] szturm na wolskie fortyfikacje rozpoczął się we mgle, 6 września o świcie. Ordon, obserwujący przez lunetę pozycje wroga, miał pierwszy dostrzec przygotowania do ataku. Rosyjski ostrzał placówki nr 54 wywołał pewien popłoch w szeregach jej obrońców. Obiecane wsparcie nie nadchodziło, a opór był słaby i dość chaotyczny. Żołnierze rosyjscy szybko zaczęli

się wdzierać za palisadę. Polski odwrót był niemożliwy. Tuż przed ósmą rano z hukiem w górę wzbil się wysoki słup dymu – dzieło nr 54 wyleciało w powietrze. Rosjanie zatrzymali się [...]. Zdezorientowani byli także obrońcy, sam Ordon później nie był w stanie lub nie chciał opisać, co wówczas dokładnie się stało. Jego relacje były sprzeczne; niektóre spisał, inne zanotowali jego rozmówcy. Była w nich mowa o pomyłce, przypadkowym zaproszeniu ognia przez nie-uważnego żołnierza, w jednym z opisów znowu pojawiła się wersja celowego działania. Konsekwentna była natomiast ocena skutków: wybuch ten wprawdzie kosztował dużo – pisał Ordon – zginęło bowiem wielu naszych, a więcej nieprzyjaciela, ocalił jednak życie większej liczby naszych żołnierzy, którzy byliby zginęli od bagnetu spitego i rozbestwionego żołdaka moskiewskiego.

M. Karpińska, *Reduta Ordona, O pomyłkach, mitach i manipulacjach*, w: „Mówią Wieki” 1/2012.

a) Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Przytoczony fragment artykułu Małgorzaty Karpińskiej to

- A. recenzja.
- B. nowela.
- C. artykuł popularnonaukowy.
- D. sprawozdanie.

b) Na podstawie utworu Mickiewicza *Reduta Ordona* i fragmentu artykułu Małgorzaty Karpińskiej, podaj dwie różnice na temat wersji wydarzeń z 1831 roku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–2)

Podaj dwa związki frazeologiczne zawierające wyraz „głowa” i wyjaśnij ich znaczenie.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–2)

Dokończ zdania. Wybierz odpowiedź A albo B oraz C albo D.

Fragment *Sześć tylko miała harmat. Wciąż dymią i świecą / I nie tyle prędkich słów gniewne usta miecą* napisany jest A/B. Wskazuje na to C/D.

- A. współczesną polszczyzną
- B. dawną polszczyzną
- C. słownictwo oraz odmiana słów nieróżniąca się od norm stosowanych w języku polskim dzisiaj
- D. słownictwo oraz odmiana różna od norm stosowanych w języku polskim dzisiaj.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Barbara Skarga
O obywatelstwie

Chciałabym zacząć od kilku słów na temat naszej rzeczywistości społecznej i politycznej, która od wieków nie była tak korzystna, gwarantująca na długi okres pokój, względną stabilizację w życiu, a która jednocześnie przez swe nasycenie sporami obracającymi się w wąskim kręgu partykularnych¹ interesów, zanikiem szacunku do prawa – sprzyja z jednej strony deprecjacji myślenia politycznego, które traci wszelką wartość zarówno teoretyczną, jak i praktyczną, z drugiej – wzrastaniu obojętności wobec spraw publicznych.

W tej rzeczywistości [...] zapanował kryzys wyobraźni. Wszystkie ideologie dawno już przebrzmiały i dziś nowych na ogół się boimy, a gdy się pojawiają w jakiejś szczątkowej formie, odrzucamy je ze zrozumiałą nieufnością, doświadczenie nas bowiem nauczyło, że przynoszą tylko klęski.

Żyjemy zatem bez celu. Nie wiemy sami, czego chcemy, zamykamy się w kwestiach dotyczących najbliższego podwórka, bez szerszej perspektywy, w życiu powszednim, które [...] detronizuje wyższe rodzaje aktywności, a przede wszystkim życie obywatelskie, przesuwając „środek ciężkości dobra do sfery życia codziennego, produkcji dóbr i rodziny”. W rezultacie troska o życie codzienne zaczęła trącić pychę i samolubstwem. A gdy stajemy się coraz bardziej prywatni, sieci społeczne się rozpadają i jednostki czują się samotne i bezradne, narażone na niebezpieczeństwa i pozbawione ochrony. [...] Każdy z nas boi się samotności, a jednocześnie chce się od zewnętrznego świata odseparować, odejść od jego spraw.

Istnieją jednak oznaki, że ten stan obojętności nie ma akceptacji, że gdzieś w głębi kielkuje zgoła inne myślenie. Zanim powiem o tym słów parę, zacznę od opisu zjawiska, które się łatwo daje obserwować i na pozór wydaje się bez znaczenia. Patrzę więc na ludzi, najczęściej młodych, ale i w wieku dojrzałym, z przyklejonymi do ucha komórkami w każdym miejscu, na ulicy, w pociągach, korytarzach uczelni, supermarketach itd. Wciąż telefonują i zastanawiam się, po co. Nie jest to już tylko kwestia mody, zachłyśnięcia się nowością techniczną pozwalającą na szybki kontakt. Nie. Przychodzi mi na myśl, że kryje się za tym coś więcej. Przysłuchuję się nieraz tym rozmowom. Co więc słyszę? „Właśnie wszedłem do marketu, czy duży tłok? Nie, nie widzę”. I zaraz następny telefon do kogoś innego: „Wiesz, postanowiłem kupić coś, jestem w markecie. Tak, tak, cześć”. Itd., itd.

Kiedy słucham takich rozmów, wciąż zmieniających adresata, zadaję sobie pytanie, czy jakiś sens miała ich treść. Na pewno nie, rozmowa była czysto zdawkowa. Ważna zatem jest nie ona, lecz jedynie komunikacja. Mam więc wrażenie, że interlokutorzy² pragną być w nieustannym kontakcie, jakby się bali rozstania, choć nie są bynajmniej sobie bliscy, nie należą do jednej rodziny, jak wynika z krótkiej rozmowy, to raczej koledzy, koleżanki, znajomi. Po co więc zamieniają puste słowa? Czyżby czuli lęk przed utratą kontaktu? Czyżby mieli potrzebę nieustannego bycia z innymi, choćby się nic im nie miało do powiedzenia prócz paru słów?

Współczesność rodzi pustkę. Pustka domaga się zapełnienia. Zapełniać ją jednak można rozmaicie. Przez wspólną pracę, wspólne lektury, rozmowy, tymczasem na poważne rozmowy nikt nie ma ani chęci, ani czasu. Od rozmowy się odzwyczajamy. Wystarczą komunikaty. Tylko że te komunikaty tworzą tylko iluzję bycia razem [...].

Fragment wykładu, który prof. Barbara Skarga wygłosiła podczas inauguracji roku akademickiego 2005/2006 na Uniwersytecie w Białymstoku.

¹ *Partykularyzm* – postawa cechująca się preferowaniem spraw własnych, dotyczących wybranej grupy społecznej lub regionu z pominięciem spraw ogółu.

² *Interlokutor* – rozmówca, dyskutant, partner w rozmowie.

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń w odniesieniu do całego tekstu Barbary Skargi. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Barbara Skarga w swoim wystąpieniu podejmuje problem relacji między jednostką a społeczeństwem.	P	F
2.	W ocenie Barbary Skargi współczesnego człowieka cechuje postawa bierności wobec rzeczywistości.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Barbara Skarga uważa, że *współczesność rodzi pustkę*, ponieważ

- A. zapanował kryzys wyobraźni.
- B. wzrasta obojętność wobec spraw publicznych.
- C. człowiek coraz bardziej kieruje się własnym dobrem.
- D. w kontaktach między ludźmi dominuje powierzchowność zamiast głębi przeżyć.

Zadanie 14. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Przywołane w tekście sytuacje wysłuchanych przez autorkę rozmów telefonicznych to A/B, które C/D słuszność wywodu.

- A. argumenty
- B. przykłady
- C. potwierdzają
- D. negują

Zadanie 15. (0–2)

Jeden z internautów zadał pytanie internetowej poradni językowej na temat zasadności używania archaizmów lub wyrazów rzadko używanych.

20.04.2005

Witam,
czy w różnego typu wypracowaniach i rozprawkach dobrym pomysłem jest wykorzystywanie archaizmów bądź słów rzadko używanych, np. interlokutor? A jak to się ma do pisania np. w Internecie? Czy używania takich słów powinno się unikać?

Pozdrawiam

Oto odpowiedź językoznawcy:

Właściwościami dobrego stylu powinny być jasność, zwięzłość i prostota. Inaczej mówiąc: tekst powinien być zrozumiały, należy unikać rozwlekłości, zawiłości i przesadnej ozdobności wypowiedzi. Używanie archaizmów i słów wyszukanych jest w takim razie złym pomysłem, ponieważ tekst zawierający takie elementy będzie trudny do zrozumienia, zawiły i pretensjonalny. W tekstach przeznaczonych do publikowania w Internecie archaizmy będą razić szczególnie mocno. Słów takich najlepiej unikać.

Jan Grzenia, Uniwersytet Śląski

<https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/archaizmy-a-dobry-styl;6193.html>

Czy użycie przez Barbarę Skargę słowa *interlokutor* – Twoim zdaniem – jest zgodne z zasadami przedstawionymi przez Jana Grzenię w udzielonej odpowiedzi? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu Barbary Skargi oraz Jana Grzeni.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Jan Twardowski
Ile razy

Milczenie podczas rozmowy
milczenie w liście
milczenie w książce telefonicznej
bo numer tylko został
milczenie w milczeniu
milczenie bo wielkie szczęście
milczenie bo miłość przyszła
a serce w klinice
milczenie bo dom rodzinny przypomniał
a spadła tylko mordka śniegu
milczenie po milczeniu
milczenie przed cenzurą
milczenie bo pies zawył jak przed wojną ile to razy
nawet nie wierząc
spotykamy się w innym świecie

Jan Twardowski, *Ile razy*, <http://www.twardowski.poezja.eu/poezjewybrane.htm>

Zadanie 16. (0–2)

Czy wymowa wiersza Jana Twardowskiego jest zgodna z przemyśleniami Barbary Skargi na temat współczesnego człowieka? Zajmij stanowisko i je uzasadnij, odwołując się do wiersza oraz tekstu Barbary Skargi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–20)

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Wszyscy ludzie w mniejszym lub większym stopniu skłonni są do poświęceń. Napisz rozprawkę, w której rozważysz, co na ogół powoduje, że ludzie poświęcają jedną wartość w imię drugiej, która jest dla nich ważniejsza. Odwołaj się do *Reduty Ordona* Adama Mickiewicza, innego wybranego tekstu literackiego oraz własnych przemyśleń.

Temat 2.

Napisz opowiadanie o Twoim spotkaniu z jednym z bohaterów *Kamieni na szaniec*, w czasie którego opowie on o swoich przeżyciach związanych z obroną Warszawy – swojego domu. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną postać. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Wypracowanie na temat nr

.....

.....

.....

Wypracowanie zapisz na osobnych kartkach.

